

Türkiye’de Karate Başlığı ile Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Ülfet YAVUZ¹

ÖZET

Amaç: Türkiye’de karate ile ilgili hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

Yöntem: Doküman incelemesinden yararlanılan bu çalışmada nicel içerik analizinden faydalanılmıştır. Bu doğrultuda 2003-2023 yılları arasında Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi’nde (YÖK TEZ) kayıtlı olan ve başlığında “karate” ile “karate do” kelimelerini içeren erişime açık toplam 52 adet lisansüstü teze ulaşılmış ve ulaşılan tezler; yayınlanma yılı ve türü, yayımlandıkları üniversite ve anabilim dalı, kullanılan yöntem, çalışma grubu ve araştırmacıların cinsiyeti değişkenlerine göre tanımlayıcı istatistik hesaplamalarına tabii tutularak elde edilen veriler tablolaştırılmış ve bulgular yorumlanmıştır.

Bulgular: YÖK TEZ üzerinden 2003-2023 yılları arasında ulaşılan 52 adet tezin en çok 2019 yılında yapıldığı ve bu tezlerin 43 tanesinin yüksek lisans, 9 tanesinin ise doktora düzeyinde olduğu görülmüştür. Konu başlığında karate olan tez çalışmaları 24 farklı üniversitede ve 15 farklı anabilim dalında yayınlanmışlardır. Nicel yöntemin kullanıldığı 49, nitel yöntemin kullanıldığı 3 tez çalışması bulunmasına karşın karma yöntemle yapılan tez çalışmasına rastlanmamıştır. Tezlerin çalışma grupları karate sporcuları, elit karate sporcuları ve diğer branş sporcuları ya da sedanter bireylerle karşılaştırma çalışmalarına yoğunlaşırken yalnızca kadın karate sporcuları ya da yalnızca erkek karate sporcuları ile yapılan tez çalışmaları da bulunmaktadır. Buna ek olarak karate antrenörleri ve hakemler ile de tez çalışmaları yapılmış olup öğrenci karatecilerle ve çocuklarla yapılan çalışmalar da mevcuttur. 52 tezin yazarlarının 19 tanesi kadın 33 tanesi erkektir.

Sonuç: Sonuç olarak yıllara göre yapılan incelemede en çok tez çalışmasının 2019 yılında yapıldığı büyükşehirlerde yer alan üniversitelerde karate ile ilgili daha çok sayıda tez çalışması olduğu ve çalışmaların yapıldığı anabilim dalları arasında da en çok orana sahip olanın Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı olduğu bulunmuştur. Tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda nicel yöntem tasarımları tercih edilirken çalışma grubu olarak da en çok karate sporcularının oluşturduğu örneklemelerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca bu konuda çalışma eğilimi olan tez yazarlarının çoğunluğunun erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle benzer konu başlığında tez yazacak araştırmacılara örneklem grubu seçimi ve yöntemin çeşitlendirilmesi konusunda öneride bulunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Karate, Nicel içerik analizi, Lisansüstü eğitim, Ulusal tez merkezi

ABSTRACT

Examination of Postgraduate Theses Under the Title of Karate in Türkiye

Purpose: The aim of this study is to examine the postgraduate thesis studies on karate in Turkey in terms of various variables.

Method: In this study, quantitative content analysis was used in document analysis. In this direction, a total of 52 postgraduate theses registered in the National Thesis Centre of the Council of Higher Education (YÖK TEZ) between 2003 and 2023 and containing the words ‘karate’ and ‘karate do’ in the title were accessed, and the data obtained by subjecting the theses to descriptive statistical calculations according to the variables of year and type of publication, university and department where they were published, the method used, study group and gender of the researchers were tabulated, and the findings were interpreted.

1 Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara/TÜRKİYE. ORCID NO: 0000-0002-5518-8288, ulfetyavuz3@gmail.com

Results: Of the 52 theses reached through YÖK TEZ between 2003 and 2023, 43 are master's, and 9 are doctoral level. Thesis studies with karate in the subject title were published in 24 different universities and 15 different departments. Although there were 49 thesis studies in which the quantitative method was used and 3 thesis studies in which the qualitative method was used, no mixed method thesis study was found. While the study groups of the theses focused on comparison studies with karate athletes, elite karate athletes, and other branch athletes or sedentary individuals, there are also thesis studies conducted with only female karate athletes or only male karate athletes. In addition, thesis studies were conducted with karate coaches and referees, and studies were conducted with student karate athletes and children. 19 of the authors of 52 theses are female, and 33 of them are male.

Conclusion: As a result, it was found that there were more thesis studies on karate in universities located in metropolitan areas, where the most thesis studies were conducted in 2019, and among the departments where the studies were conducted, the Department of Physical Education and Sports was found to have the highest rate. While quantitative method designs were preferred in the majority of thesis studies, it was determined that samples consisting of karate athletes were mostly preferred as the study group. In addition, it was concluded that the majority of thesis authors who tend to work on this subject are male. From this point of view, it can be suggested that researchers who will write a thesis on a similar topic can be advised on the selection of the sample group and diversification of the method.

Keywords: Karate, Quantitative content analysis, Graduate education, National thesis centre

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu'nda (TDK), “ayak ve yumruk vuruşları üzerine kurulu, Japon kökenli bir dövüş yöntemi” olarak tanımlanan karate, kelime anlamı olarak silahsız mücadele anlamına gelen boş (kara) ve el (te) sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmaktadır (Çetintaş, 2022). Kara sözcüğü bir diğer anlamıyla “sonu görünmeyen boşluk” olarak da vurgulanmaktadır (Kaya, Şahin ve Çetintaş, 2017). Nihayetinde birleşik bir kelime olarak ele alınan karate, kişinin çok zor şartlarda bile kendini hiçbir silah kullanmadan boş elleri ile savunabilme sanatı (Güven, 1982) olarak tanımlanmaktadır.

Uzakdoğu sporlarından biri olan karate do 1966 yılında Hakkı Koşar'ın judo çalışmalarının yanında karate do'yu da incelemeye başlayarak Japon Karate Federasyonu'ndan aldığı siyah kuşak ile birlikte Türkiye'de bu branşta sporcular yetiştirmeye emek harcaması üzerine ülkemizde temelleri atılan bir branş olmuştur. Atılan bu temellerin ardından 1980 yılında Judo Federasyonu bünyesine giren karate 1990 yılında bağımsız bir kurum haline gelerek Türkiye Karate Federasyonu (TKF) adı altında faaliyetlerine başlamıştır (Doğan, 2002; Okuş, 1996) ve bu faaliyetler günümüzde giderek artan bir hızda başarılarla devam etmektedir.

Tokyo 2020 Organizasyon Komitesi tarafından 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları programında önerilen spor branşları arasına karate de eklenmiştir (TKF, 2015). Ardından Brezilya'nın Rio kentinde toplanan Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) Genel Kurulu'nun

129. oturumda Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları'nda beş spor dalı arasında karatenin de yer alacağı resmen kabul edilmiştir (TKF, 2016). Karatenin tüm dünyada kabul gören en büyük spor organizasyonuna dahil olması onun Türkiye’de ve dünyada daha çok tanınan bir branş haline gelmesinde etkili olmuştur.

Tarih 31 Aralık 2019’u gösterdiğinde ise Çin’in Hubei eyaleti, Wuhan Şehrinde ortaya çıkan COVID-19 salgını, hızlı bir şekilde 6 kıta ve yüzlerce ülkeye yayılırken (Dikmen, Kına, Özkan ve İlhan, 2020) salgınının tüm dünyada halk sağlığına tehdit oluşturması ve salgının yayılımının kontrol altına alınabilmesi amacıyla bazı önlemler alınmak zorunda kalınmıştır. Bu önlemlerden biri de ulusal ve uluslararası düzeyde açık veya kapalı alanlarda düzenlenecek spor müsabakalarının ertelenmesine yönelik olarak IOC’nin internet sitesinden yaptığı açıklamadır. Bu açıklamaya göre Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Paralimpik Komitesi ve Japonya hükümet temsilcilerinin, olimpiyatların 23 Temmuz-8 Ağustos 2021 tarihlerinde düzenlenmesini kararlaştırdığı belirtilmiştir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi [TMOK], (2020). Bu erteleme tüm spor dünyasını etkilemiş olsa da 2021 yılında Tokyo’da yapılan Yaz Olimpiyat Oyunları’ndan 13 madalya ile dönen karate ülkemize en fazla madalya kazandıran branş olarak öne çıkmıştır (TKF, 2021). 2024 olimpiyatlarında yer almayacak olan karate branşının bundan sonraki olimpiyatlarda yeniden sahada olabilmesi için çalışmalara devam edilmektedir.

Karate branşındaki bu gelişmeler ve branşla ilgili yapılan reklam ve tanıtım çalışmaları karateye olan ilgiyi arttırmış ve bu durumun akademik platformlarda ne yönde olduğu da merak konusu haline gelmiştir. Buradan hareketle Türkiye’de karate başlığında yapılan lisansüstü tezleri incelemenin alan yazında ne olduğunu ve neler yapılabilirliğini keşfetmek adına faydalı olacağı düşünülmüştür. Bu doğrultuda yapılan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır;

1. Tez çalışmalarının yayınlandıkları yıllara göre dağılımları nasıldır?
2. Tez çalışmalarının yayınlandıkları üniversitelere göre dağılımları nasıldır?
3. Tez çalışmalarının yayınlandıkları anabilim dallarına göre dağılımları nasıldır?
4. Tez çalışmalarının araştırma yöntemlerine göre dağılımları nasıldır?
5. Tez çalışmalarının çalışma grubuna göre dağılımları nasıldır?
6. Araştırmacıların cinsiyetlerine göre tez çalışmalarındaki dağılım nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Türkiye’de karate ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik olarak alan yazının taranması amacıyla yapılan bu çalışmada doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman taramasıyla toplanan veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur.

Veri Toplama Yöntemleri

Bu çalışmada Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nin (YÖK TEZ) web sayfasında tez adında taratılan “karate” ve “karate do” anahtar kelimelerinden 1999 yılından 2023 yılına kadar 58 adet lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı belirlenmiştir. Belirlenen tezler ulaşılabilirlik ölçütü açısından irdelendiğinde 6 tezin erişim izninin olmadığı görülerek çalışmaya dahil edilmemişler ve böylece 52 tez ile incelemeye devam edilmiştir. Karate ile ilgili tarama yapıldığında sistemde kayıtlı olan ilk lisansüstü tezin 1999 yılına ait olduğu görülüyor olsa da erişim izni olmayan 6 tezin 2004 yılına kadarki süreçte yer alması sebebiyle inceleme 2003 ve 2023 aralığındaki 20 yılı kapsamaktadır.

Doküman taraması çalışmalarında diğer araştırmalara nazaran insan veya hayvanlara doğrudan herhangi bir müdahale olmadığı için etik konusu geri planda kalabilmektedir. Ancak doküman taraması ile verilerin toplandığı bu çalışmada etik ihlale yer vermemek adına araştırma verilerinin analizinde ve raporlanmasında yalnızca YÖKTEZ sistemi üzerinde erişime açık olan tezler ile çalışma yürütülmüş olup kullanılan kaynaklar araştırmanın amacına uygun olacak şekilde taranmış ve tanımlayıcı istatistikleri yapılmıştır. Açık erişimle ulaşılan tezlerden elde edilen verilerde telif hakkı ve özlük hakkı ihlaline mahal verebilecek herhangi bir bulgu yoktur.

Veri Analizi

Tez çalışmalarının incelenmesinden elde edilen verilerin analizinde nicel içerik analizinden faydalanılmıştır. Nicel içerik analizinde araştırmacılar, “bir metnin sembolik içeriğinin sayısal betimlemesini oluşturmak için objektif ve sistematik sayma ve kaydetme prosedürleri kullanırlar” (Neuman, 2014). Bu doğrultuda da sürece dahil edilen 52 tez yayınlanma yılı, tezin yapıldığı kurum adı, anabilim dalı ve çalışma grubu değişkenlerine göre SPSS programına kaydedilmiş ve elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleri bakımından incelenmiştir.

BULGULAR

Türkiye’de 2003-2023 yılları arasında tez başlığında karate olan tezlerin incelenerek bu alandaki lisansüstü eğitime yönelik yapılan çalışmaların eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla YÖK TEZ üzerinden ulaşılan ve nicel içerik analizine tabi tutulan toplam 52 adet yüksek lisans ve doktora tezi ile ilgili bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır.

Tablo 1. Tezlerin yayınlanma yılına ve türüne ilişkin elde edilen veriler

Yıl	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
2003	1	2.32	0	0	1	1.92
2006	1	2.32	0	0	1	1.92
2007	0	0	1	11.11	1	1.92
2009	0	0	1	11.11	1	1.92
2012	1	2.32	0	0	1	1.92
2013	1	2.32	1	11.11	2	3.84
2014	2	4.64	1	11.11	3	5.76
2015	1	2.32	0	0	1	1.92
2016	2	4.64	0	0	2	3.84
2017	2	4.64	0	0	2	3.84
2018	4	9.28	0	0	4	7.68
2019	9	20.93	0	0	9	17.28
2020	6	13.95	0	0	6	11.52
2021	7	16.27	1	11.11	8	15.36
2022	2	4.64	0	0	2	3.84
2023	4	9.28	4	44.44	8	15.36
Toplam	43	100	9	100	52	100

Tablo 1 incelendiğinde 2003-2023 yılları arasında Türkiye’de karate ile ilgili olarak yapılan 52 adet tez çalışmasının en fazla 2019 (% 17.28) yılına ait olduğu ve bu yılda yapılan tüm tez çalışmalarının yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. 2021 ve 2023 yıllarında yüksek lisans ve doktora yapılan toplam 8’er (% 15.36) adet tez de yıllara göre dağılım tablosundaki oranlamada 2019 yılından sonra ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca 2023 yılında doktora düzeyinde yapılan toplam tez sayısı 4’tür (% 44.44).

Tablo 2. Tez çalışmalarının yayınlandığı üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Afyon Kocatepe	1	2.32	0	0	1	1.92
Aydın Adnan Menderes	1	2.32	0	0	1	1.92
Atatürk	1	2.32	0	0	1	1.92
Bartın	5	11.60	0	0	5	9.60
Bayburt	1	2.32	1	11.11	2	3.84
Çukurova	1	2.32	1	11.11	2	3.84
Dokuz Eylül	1	2.32	0	0	1	1.92
Ege	1	2.32	1	11.11	2	3.84
Gazi	0	0	3	33.33	3	5.76
Haliç	2	4.64	0	0	2	3.84
İstanbul Cerrahpaşa	1	2.32	1	11.11	2	3.84

İstanbul Gelişim	3	6.96	0	0	3	5.76
Karadeniz Teknik	1	2.32	0	0	1	1.92
Kütahya Dumlupınar	1	2.32	0	0	1	1.92
Muğla Sıtkı Koçman	1	2.32	0	0	1	1.92
Manisa Celal Bayar	2	4.64	0	0	2	3.84
Marmara	13	30.16	2	22.22	15	28.80
Muş Alparslan	1	2.32	0	0	1	1.92
Sakarya Uygulamalı Bilimler	1	2.32	0	0	1	1.92
Selçuk	2	4.64	0	0	2	3.84
Süleyman Demirel	1	2.32	0	0	1	1.92
Trabzon	1	2.32	0	0	1	1.92
Trakya	1	2.32	0	0	1	1.92
Toplam	43	100	9	100	52	100

Tablo 2 incelendiğinde 2003-2023 yılları arasında Türkiye’de karate ile ilgili olarak yapılan 52 adet tezin en çok 13 (% 30.16) yüksek lisans tezi ve 2 (% 22.22) doktora tezi olmak üzere toplam 15 (% 28.80) tez ile Marmara Üniversitesi’nde yapıldığı görülmektedir. Yapılan toplam 5 (% 9.60) tez çalışması ile ikinci sırada yerini alan Bartın Üniversitesi’ni ise toplam 3 (% 6.96)’er adet tez çalışmaları bulunan Gazi Üniversitesi ve İstanbul Gelişim Üniversitesi takip etmektedir. Gazi Üniversitesi’nde yapılan tüm tez çalışmalarının doktora düzeyinde olduğu görülürken İstanbul Gelişim Üniversitesi’nde yapılan tezlerin ise yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Tez çalışmalarının yayınlandığı anabilim dalına göre dağılımı

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Anatomi	1	2.32	0	0	1	1.92
Antrenman ve Hareket	1	2.32	0	0	1	1.92
Antrenörlük Eğitimi	4	9.28	2	22.22	6	11.52
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	2.32	0	0	1	1.92
Beden Eğitimi ve Spor	20	46.6	6	66.66	26	50.00
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	1	2.32	0	0	1	1.92
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	3	6.96	0	0	3	5.76
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi	3	6.96	0	0	3	5.76
Fizyoloji	2	4.64	0	0	2	3.84
Hareket ve Antrenman	1	2.32	0	0	1	1.92
Hareket ve Antrenman Bilimleri	1	2.32	1	11.11	2	3.84
Rekreasyon Yönetimi	1	2.32	0	0	1	1.92
Rekreasyon	2	4.64	0	0	2	3.84
Spor Bilimleri	1	2.32	0	0	1	1.92
Sporda Psiko-sosyal Alanlar	1	2.32	0	0	1	1.92
Toplam	43	100	9	100	52	100

Tablo 3 incelendiğinde 2003-2023 yılları arasında Türkiye’de karate ile ilgili olarak yapılan tez çalışmalarının en çok Beden Eğitimi ve Spor Enstitüsü’nde (%50) yapıldığı görülmektedir. Ayrıca yapılan tez çalışmalarının birbirinden farklı 15 anabilim dalında çeşitlendiği dikkati çekmektedir.

Tablo 4. Tez çalışmalarının araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Araştırma Yöntemi	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Karma	0	0	0	0	0	0
Nicel	40	93.02	9	100	49	94.23
Nitel	3	6.96	0	0	3	5.76
Toplam	43	100	9	100	52	100

Tablo 4 incelendiğinde 2003-2023 yılları arasında Türkiye’de karate ile ilgili olarak yapılan 52 adet tez çalışmasından 49 tanesinin (% 94.23) nicel yöntemle tasarlandığı görülmektedir. Çalışmaların yalnızca 3 (% 5.76) tanesinin nitel metodolojiyle tasarlandığı ve karma yöntem çalışmasına hiç rastlanmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Tez çalışmalarının çalışma grubuna göre dağılımı

Çalışma Grubu	Yüksek Lisans Tezi		Doktora Tezi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Elit/milli karate sporcuları	7	16.27	2	22.22	9	17.28
Erkek karate sporcuları	1	2.32	1	11.11	2	3.84
Kadın karate sporcuları	3	6.96	0	0	3	5.76
Karate antrenörleri	3	6.96	0	0	3	5.76
Karate hakemleri	2	4.64	0	0	2	3.84
Karate sporcuları	14	32.50	5	55.55	19	36.50
Karate sporcuları ve sedanter bireyler	2	4.64	1	11.11	3	5.76
Karate sporcusu öğrenciler	1	2.32	0	0	1	1.92
Karate ve diğer branşların sporcuları	5	11.60	0	0	5	9.60
Sedanter öğrenciler/çocuklar	2	4.64	0	0	2	3.84
Diğer	3	6.96	0	0	3	5.76
Toplam	43	100	9	100	52	100

Tablo 5 incelendiğinde 2003-2023 yılları arasında Türkiye’de karate ile ilgili olarak yapılan tezlerde toplam 19 tez ile en çok karate sporcuları (% 36.50) ile çalışıldığı ve bu durumu toplam 9 tez ile yine karatede elit düzeyde yarışmacı olan sporculara yönelik yapılan çalışmaların takip ettiği görülmektedir. Bir diğer yüksek oran ise karate ve diğer branşlardaki sporcuların karşılaştırılmasına yönelik olarak yürütülen tez çalışmalarındadır. Bu şekilde yapılan 5 adet yüksek lisans tez çalışmasının toplam tezlerdeki oranı % 9.60’tır. Cinsiyete göre çalışma gruplarının oluşturulması ve sedanter bireylere yaptırılan karate çalışmalarına

yönelik tezlerin olması da dikkati çekmektedir. Ayrıca karatede hakemler ve antrenörler ile de yüksek lisans tez çalışmalarının yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 6. Tez çalışmalarının araştırmacıların cinsiyetine göre dağılımı

Cinsiyet	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kadın	17	39.44	2	22.22	19	36.5
Erkek	26	60.32	7	77.77	33	63.4
Toplam	43	100	9	100	52	100

Tablo 6 incelendiğinde 2003-2023 yılları arasında Türkiye’de karate ile ilgili olarak tez çalışması bulunan yazarların 33 (% 63.4)’ünün erkek 19 (% 36.5)’unun ise kadın olduğu görülmektedir. Erkek yazarların fazla oluşu yüksek lisans ve doktora düzeyleri ayrı ayrı ele alındığında da benzer şekilde seyretmektedir. Kadınların 17 (% 39.44) ’sinin yüksek lisans ve 2 (% 22.22) ’sinin doktora çalışması bulunuyorken erkeklerde 26 (% 60.32) yüksek lisans ve 7 (% 77.77) doktora çalışması ile oranların daha yüksek olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA

Türkiye’de karate alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarını incelemek amacıyla kurgulanan bu araştırmada belli kriterler doğrultusunda YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden ulaşılan tezler; yayınlanma yılı ve türü, yayımlandıkları üniversite, yayımlandıkları anabilim dalı, kullanılan araştırma yöntemi, çalışma grubu ve araştırmacıların cinsiyeti değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın amacı ve alt sorular çerçevesinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

2003-2023 yılları arasında tez başlığında “karate” ile “karate do” anahtar kelimeleri bulunan ve erişime açık olan toplam 52 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezlerin 43’ü yüksek lisans ve 9’u doktora düzeyindedir. Bu alanda yapılan tezler 2019 yılında en yüksek sayıya ulaşmıştır. 2020, 2021 ve 2023 yıllarında da bu alanda yapılan çalışmalar daha önceki yıllara nazaran daha fazladır. Bu durum karatenin olimpiyat tarihinde ilk defa 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları’nda yer alıyor olması (Ziyagil, 2021) ile ilişkilendirilebilir. Nitekim olimpiyatlar spor etkinliklerinin profesyonelce düzenlendiği en büyük organizasyondur (Kılıç, 2007). Olimpiyatların ekonomik, siyasal, mekânsal, turistik ve sosyal etkileri (Ak, 2015) olimpiyata dahil olan her bir unsurun dünya çapında daha tanınır hale gelmesine neden olabilmektedir. Karate branşının olimpiyatlara ilk defa dahil olmasına yönelik yapılan reklamlar ve ardından bu branştaki sporcularımızın ülkemize 4 madalya getirmesi bu alana yönelik akademik çalışmalara duyulan ilginin de artmasını tetiklemiş olabilir.

Yapılan tez çalışmalarının yayınlandıkları üniversitelere göre dağılımlarına bakıldığında ise 24 üniversite tarafından bu alanda lisansüstü tez çalışmalarının yayınlandığı ve en fazla yayının da Marmara Üniversitesi'ne ait olduğu görülmektedir. Yüksek lisans ve doktora düzeylerine ayrı ayrı bakıldığında ise yüksek lisans düzeyinde de Marmara Üniversite'si sayıca fazlayken doktora düzeyinde Gazi Üniversite'si ön plana çıkmaktadır. Bu durum bahsi geçen kurumlarda yapılan lisansüstü tez danışmanlığında karate branşında uzman öğretim üyelerinin bulunması ile açıklanabilir. Ayrıca yine bu alanda akademik kariyer planı olan öğrencilerin de diğer üniversitelere kıyasla bu kurumlarda sayıca fazla olmaları ihtimalinin de tez çalışmalarındaki sayı fazlalığı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Coskuntürk (2023), atletizm branşındaki lisansüstü tezleri incelemeye yönelik yaptığı çalışmasında da en fazla tez üretilen kurumların Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Lisansüstü tezlerin incelendiği farklı alanlardaki çalışmalarda da büyükşehirlerde yer alan büyük üniversitelerin çalışma sayılarının fazla olduğu (Tebiş ve Okay, 2013; Sönmez ve Hastürk, 2020; Yel, Çakır ve Kurcan, 2023) sonucuna ulaşılmış olup bu bulgular çalışmamızı destekler niteliktedir.

Anabilim dalına göre tezler incelendiğinde ise 15 farklı anabilim dalı arasından en çok Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda (% 50) karate alanında tez yapıldığı görülmektedir. Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı (% 11.52) ikinci sırada yer alırken Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (% 5,76) ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim dalları da üçüncü sırayı paylaşmaktadırlar. Yalnızca doktora tezlerinin kendi içindeki dağılım oranına bakıldığında ise Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalının da % 11.11 oranına sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ülkemizde spor bilimleri temel alanında lisansüstü eğitime devam edilmek istenildiğinde temel kriterler nedeniyle özellikle sağlık bilimleri enstitüsü ve eğitim bilimleri enstitüsü bünyesinde yer alan anabilim dallarına başvurular yapılmaktadır. Bu anabilim dallarındaki çalışmalar ortak amaca hizmet ediyor olsalar da farklı isimlerle anılmaktadırlar. Bu alandaki ilk lisans eğitimi veren kurumlarda beden eğitimi ve spor adının geçiyor olması lisansüstü eğitim veren enstitülere de yansımış ve bu yüzden bu anabilim dalı sayıca fazlalık gösteriyor olabilir. Performans sporlarından biri olan karatede de elit sporcu yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu durum karatenin hareket ve antrenman bilimleri anabilim dallarında çalışılması gereken başlıca konulardan biri haline gelmesini destekler niteliktedir. Öte yandan son dönemlerde elit sporcu yetiştirmede antrenman programlarının yanı sıra sporcu psikolojisinin de ön plana çıktığı ve psikolojik desteğin sporcu performansını etkilemede çok önemli bir yerinin olduğu da çalışmalarla kanıtlanmaktadır (Altıntaş ve

Akalan, 2008; Bernier, Thienot, Codron ve Fournier, 2009; Vveinhardt, ve Kaspere, 2022). Karatede imgeleme (Boz, 2019) veya karate yapan çocuklarda öfke kontrolünün de incelendiği (Aydin, 2019) çalışmaların da beden eğitimi ve spor anabilim dalına ait olması çalışma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Yönteme göre incelenen karate alanındaki tez çalışmalarında ise nicel yöntemle yürütülen çalışmaların nitel yöntemle yürütülen çalışmalara kıyasla açık ara farkla fazla olduğu ve karma çalışma tasarımlarına hiç rastlanmadığı tespit edilmiştir. Erdem'in (2011) Türkiye'de eğitim alanında yapılan bilimsel araştırmaların % 82'sinin nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapıldığını ortaya koyduğu çalışma bulgumuzu destekler niteliktedir. Benzer şekilde Loyan Akman ve Çetinkaya'nın (2021) Türkiye'de kadın ve spor başlığı ile yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizinde de nicel çalışmaların % 89.42 nitel çalışmaların ise % 10.58 oranına sahip olduğu görülmüştür ancak özellikle 2000'li yıllardan itibaren spor bilimleri alanında kendine özgü çekim alanı oluşturarak nitel yaklaşımla yapılan çalışmaların artışının (Koca, 2017) spor bilimlerinin bünyesinde bulunan karate alanına da yansımaları beklenebilir.

Örneklem grubuna yönelik yapılan incelemede ise sırasıyla en çok karate sporcuları (% 36.50) ve elit karate sporcuları (% 17.28) ile tez çalışmalarının yürütüldüğü görüşmüştür. Ardından bu sırayı karate ve diğer branşların sporcularının karşılaştırıldığı tez çalışmaları (% 9.60) takip ederken karate sporcuları ile sedanter bireylerin karşılaştırılmalarına (% 5.76) ve karate antrenörlerine yönelik (% 5.76) yapılan tezlerin de sayıca genele orana nispeten yer edinmeye başladığı görülmektedir. Kadın karate sporcularına yönelik yapılan tezler (% 5.76) de aynı düzeyde seyrederken erkek karate sporcuları (% 3.84), sedanter öğrenciler ile çocuklar (% 3.84) ve aynı zamanda hakemlerle yürütülen (% 3.84) çalışmaların oranının ise oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca karate sporcusu olan öğrencilerle yapılan yalnızca tek çalışma vardır. Nitekim Loyan Akman ve Çetinkaya'nın (2021) yapmış oldukları kadın ve spor başlığındaki lisansüstü tezlerin incelemesinde de sedanterler ve lisanslı sporcular üzerine yapılan çalışmaların sayıca çok daha fazla olduğu ancak hakemlere yönelik yapılan çalışmaların sayıca çok az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ünlü, Çeviker ve Çamiçi'nin (2024) yapmış olduğu basketbol branşındaki lisansüstü tezlerin incelenmesinde de örneklem grubu dağılımında en yüksek oranın sporcularda % 68.0 olduğu diğer branşlarla ilişkilendirilen çalışmaların ise % 7.2 oranına sahip olduğu bulunmuştur. Antrenörler üzerine yapılan çalışmaların % 1.8 ve hakemlerle yapılan çalışmaların ise % 3.0 oranına sahip olması

karatede çalışılan antrenör ve hakem örneklem gruplarındaki oranlamayla ters yönde olup bu durumun takım ve bireysel spor farklılığından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Son olarak karate ile ilgili lisansüstü tezlerdeki yazarların cinsiyetleri üzerine yapılan incelemede ise erkek yazar sayısının kadın yazarlara oranla her iki düzeyde de daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kadın yazarlar toplamda % 36.5 oranına sahipken erkek yazarların oranının % 63.4 olduğu tespit edilmiştir. Bu durum erkek araştırmacıların karate ile ilgili konularda çalışma yapma eğilimlerinin kadın araştırmacılara kıyasla daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ

Sonuç olarak Türkiye’de 2003 ve 2023 yılları arasında karate başlığı ile yapılan ve erişim izni olan 52 adet lisansüstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 43 tanesi yüksek lisans 9 tanesi ise doktora düzeyindedir. Yıllara göre yapılan incelemede en çok 2019 yılında çalışma yapıldığı ve bu tarihten itibaren geçmiş yıllara nazaran bu konudaki lisansüstü tezlerin sayıca daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Büyükşehirlerdeki üniversitelerde karate ile ilgili daha çok sayıda tez yapıldığı sonucu ile birlikte çalışmaların yapıldığı anabilim dalları arasında da en çok orana sahip olanın Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı olduğu bulunmuştur. Tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda nicel yöntem tasarımları tercih edilirken çalışma grubu olarak da en çok karate sporcularının oluşturduğu örneklem tercih edilmiştir. Ayrıca bu konuda çalışma eğilimi olan tez yazarlarının çoğunluğunun erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları ve literatür bilgileri ışığında ileride yapılacak çalışmalara yönelik öneriler:

1. Türk Karatesinin uluslararası arenadaki konumu ve başarısının diğer spor branşlarına örnek teşkil etmesi açısından çok yönlü ve derinlemesine incelenmesinin önem arz edeceği düşünülmektedir. Bu bağlamda karate ile ilgili akademik çalışmaların yaygınlaştırılması önerilmektedir.
2. Karate ile ilgili yapılan tez çalışmalarındaki çalışma konularının bağlı oldukları anabilim dalları ile ne kadar örtüştüğü detaylı bir şekilde inceleme konusu olabilir.
3. Karma ve özellikle de nitel araştırmaların karate başlıklı tez çalışmalarında da daha çok yer edinmesi gerekliliği elde edilen verilerden anlaşılmaktadır. Bu durumla ilişkili olarak karate ile ilgili yeni tez yazacak araştırmacıların bu durumu göz önünde bulundurmaları önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Ak, D. (2015). Olimpiyat oyunlarının ev sahibi kente etkileri açısından değerlendirilmesi. Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies, 2(1), 1-19.
- Altıntaş, A. ve Akalan, C. (2008). Zihinsel antrenman ve yüksek performans. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), 39-43.
- Aydin, F. (2019). Karate eğitiminin çocukların fiziksel ve fizyolojik gelişimleri ile öfke kontrolleri üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Bernier, M., Thienot, E., Codron, R., ve Fournier, J. F. (2009). Mindfulness and acceptance approaches in sport performance. Journal of clinical sport psychology, 3(4), 320-333.
- Boz, E. (2019). Elit karate sporcularında imgeleme ve kaygı ilişkisinin incelenmesi. Yüksek lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Coşkuntürk, O.S. (2023). Atletizm branşı ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS), 12(3), 467-477.
- Dikmen, A. U., Kına, M. H., Özkan, S., & İlhan, M. N. (2020). COVID-19 epidemiyolojisi: Pandemiden ne öğrendik. Journal of biotechnology and strategic health research, 4, 29-36.
- Doğan, E. (2002). Türkiye Cumhuriyeti'nde karate sporunun tarihi gelişimi (1970-2000). Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, D. (2011). Türkiye'de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: Betimsel bir analiz. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 2(1), 140-147.
- Genelge, (2020, 23 Mart). T.C. Resmi Gazete (Sayı: 31074). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/03/20200320.pdf>
- Güven, A. (1982). Ansiklopedik spor dünyası. İstanbul: Serhat Yayıncılık.
- Kader, Y., Çakır, Z., Kurcan, K., Coşkuntürk, O.S. (2023). Taekwondo branşı ile ilgili lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 9(2), 238-253.
- Kaya, A., Şahin, M. U., Çetintaş, Y. (2017). Bireysel sporlar karate ders kitabı. Ankara: Devlet Kitapları.

- Kılıç, H. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkındaki farkındalığı. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koca, C. (2017). Spor bilimlerinde nitel araştırma yaklaşımı. Spor Bilimleri Dergisi, 28(1), 30-48.
- Loyan Akman, Z., Çetinkaya, G. (2021). Türkiye’de Kadın ve Spor Başlığı Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1), 17-42.
- Neuman, W. L. (2014). Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar (2. Cilt, 7. Baskı). Çev. Sedef, Ö.). İstanbul: Yayın Odası.
- Okuş, H. (1996). Olimpik karate. Karatepe Yayıncılık.
- Sönmez, D., Hastürk, G. (2020). Türkiye’de fen eğitimi alanında doktora düzeyinde yapılan tez çalışmalarının bibliyografik analizi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 9(5), 3174-3194.
- Tebiş, C., Okay, H. H. (2013). Türkiye’de müzik sanatı ve eğitiminde keman ve viyola konulu lisansüstü tezlerin konu ve yöntem olarak incelenmesi. International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE), 2(2).
- TKF, (2015). Karate olimpiyat yolunda. Erişim adresi: <https://www.karate.gov.tr/?s=haber&h=278>
- TKF, (2016). Karate resmen olimpiyatlarda. Erişim adresi: <https://www.karate.gov.tr/?s=haber&h=439>
- TKF, (2021). Tokyo 2020’de karate farkı. Erişim adresi: <https://www.karate.gov.tr/?s=haber&h=1138>
- Vveinhardt, J., ve Kaspere, M. (2022). The relationship between mindfulness practices and the psychological state and performance of Kyokushin karate athletes. International journal of environmental research and public health, 19(7), 4001.
- Ziyagil, M. (2021). Geçmişten günümüze Türkiye Cumhuriyeti’nin yaz olimpiyat oyunlarındaki başarısı. Spor Eğitim Dergisi, 5(3), 36-52.